

Postboks 8901 Youngstorget,
N-0028 Oslo

Sand 7. sept 2012

**Barne-, likestillings og
Inkluderingsdepartementet
Pb 8036 Dep, 0030 Oslo
Postmottak@bld.dep.no**

Høringsnotat – Forslag til endringer i barneloven – Samvær under tilsyn av offentlig oppnevnt tilsynsperson m.m

Norsk Kvinnesaksforening (NKF) viser til brev og har følgende merknader til departementets forslag i høringsnotat.

I. Generelt om den foreslåtte endringen

NKF er enig i at det bør være en adgang for retten til å fastsette tilsyn som vilkår for gjennomføringen av samværsrett med barn. En slik adgang finnes i dag i barneloven § 43 tredje ledd første punktum. Annet punktum åpner for at retten i "særlege høve" kan pålegge departementet å oppnevne tilsynsperson. Slik bestemmelsen i annet punktum er utformet, forutsetter den at retten i domsgrunnene må vurdere om vilkåret for å pålegge det offentlige å oppnevne tilsynsperson er oppfylt, dvs. om "særlege høve" foreligger. Gjeldende § 43 tredje ledd pålegger imidlertid ikke retten, verken i domsgrunnene eller domsslutningen, å si noe nærmere om gjennomføringen av tilsynet.

Samvær under tilsyn er dessverre er i mange tilfelle nødvendig for å få til samvær mellom barn og den forelder som det ikke bor fast hos. Det er mange grunner til at det er ønskelig at samvær, i all fall i en periode, finner sted under tilsyn. I noen tilfeller er foreldrene enige om tilsyn og valget av tilsynsperson, men i et flertall av de saker som kommer til domstolene, vil det være nødvendig at retten pålegger det offentlige å oppnevne tilsynsperson for å sikre at samvær blir gjennomført under betryggende former.

I de tilfeller hvor retten har pålagt departementet å sørge for tilsyn under samvær, er det etter dagens ordning Bufdir som har ansvar for

gjennomføringen av slikt tilsyn og staten som bærer kostnadene forbundet med det.

Departementet foreslår i høringsnotatet flere endringer i dagens system. Etter NKF's syn er konsekvensen av forslagene at det blir vanskeligere for domstolene å pålegge det offentlige å sørge for tilsyn under samvær. NKF går av den grunn mot forslagene til endring av barneloven § 43 tredje ledd som foreslås i notatet.

1. Gjeldende § 43 tredje ledd annet punktum krever at det må foreligge "særlege høve" for at retten skal kunne pålegge departementet å sørge for tilsyn under samvær. I lovutkastet foreslås innført som *tilleggsvilkår* "der barnet sine behov tilsier til". Dette medfører en urimelig høy terskel for at retten skal kunne pålegge det offentlige å oppnevne en offentlig tilsynsperson. Dersom vilkåret om barnets behov innføres, krever NKF at vilkåret om "særlege høve" går ut.
2. I lovforslaget foreslås offentlig tilsyn delt inn to kategorier: beskytta tilsyn og støtta tilsyn. NKF peker på at grensedragningen mellom de to kategoriene fremstår som teoretisk og i mange tilfeller uklar. Hensikten med oppdelingen i to kategorier fremstår imidlertid primært å være å overføre ansvaret for offentlig tilsyn under samvær til kommunene, herunder økonomisk, i det alt overveiende antall saker hvor det er påkrevd med tilsyn under samvær. NKF motsetter seg på det sterkeste at ansvaret for tilsyn under samvær skal bli en kommunal oppgave. I mange tilfeller har kommunene verken personale eller økonomi til å ta på seg oppgaven. Forholdene i mange kommuner er dessuten så små at det er ønskelig at tilsynspersonen kommer fra et annet miljø. NKF krever derfor at det også fremover er Bufdir som har ansvaret for offentlig tilsyn under samvær.
3. Utkastet til ny § 43 a i barneloven pålegger ("skal") retten å innhente uttalelse fra det offentlige om mulighetene for å iverksette tilsyn, før retten fastsetter tilsyn. Dette gir offentlig myndighet en adgang til "de facto" å motsette seg pålegg om samvær under offentlig tilsyn. Bestemmelsen begrenser etter NKF's syn ytterligere mulighetene for samvær under offentlig tilsyn. Et slikt pålegg til retten fremstår dessuten som dårlig tilpasset i den kontradiktoriske prosessen. Uttalelse fra offentlig myndighet må i alle høve foreligge før saken tas opp til doms slik at partene har hatt anledning å uttale seg om denne.
4. I utkastet til § 43 a annet ledd pålegges retten å fastsette "tid, stad og avgrensa varighet" for tilsyn under offentlig samvær. NKF mener dette er en uhensiktsmessig bestemmelse. I noen tilfelle vil tilsyn kunne avvikles raskt, mens det i andre er ønskelig med fortsatt tilsyn etter fastsatt tid, eller å gjennomføre tilsynet andre steder eller til andre tider enn fastsatt. Etter NKF's syn er det lite ønskelig eller hensiktsmessig at endringer i domsslutningens bestemmelser om offentlig tilsyn skal måtte bringes inn som ny sak for retten.

II. Lovteknisk

1. Dagens § 43 tredje ledd foreslås opprettholdt i utkastet. Men det er foreslått vesentlige endringer. En slik endring er bestemmelsen i tredje punktum som pålegger samværsforelderen å dekke kostnadene ved "tiltak som er sett som vilkår for samvær etter denne føresegna". Sett i lys av bestemmelsen i utkastet til annet punktum, legger NKF til grunn at hensikten er at samværsforelderen skal bære utgiftene til tilsyn – eller andre tiltak – i de tilfeller hvor retten enten utpeker en person til å føre tilsyn eller anmoder foreldrene om å gjøre det. NKF finner det svært uheldig at samværsforelderen skal pålegges å bære kostnadene ved samvær under tilsyn og går mot dette forslaget. Vi peker på at utkastet til § 43 a etter vårt syn medfører at retten som hovedregel vil velge å fastsette tilsyn under samvær etter utkastet § 43 tredje ledd. Vi er redd for at samvær ikke vil bli en realitet i det store antallet tilfeller.
2. Utkastet til § 43 a inneholder bestemmelser som henvender seg dels til retten og dels til det offentlige. Redigeringen av bestemmelsene i paragrafen er uryddig. Bestemmelser som henvender seg til retten bør samles fortløpende. Vi reiser i denne sammenheng spørsmål om nødvendigheten av å ta inn bestemmelser om begrunnelse av rettens avgjørelse. Tvisteloven gjelder i saker etter barneloven som i andre saker. NKF har dessuten problemer med hensiktene med å pålegge retten en særlig begrunnelsesplikt når en sak avsluttes med et rettsforlik. For det første er begrepet "endeleg" forlik ukjent, for det annet er et forlik en avtale mellom partene. Etter NKF's syn er man da over i utkastet til § 43 tredje ledd. Dersom departementets hensikt er å åpne for at retten i tillegg til partenes avtale (forlik), skal kunne fastsette (i dom eller kjennelse) at det offentlige skal pålegges tilsyn under samvær, vil det være bedre i samsvar med tvistelovens system at partene nedlegger sammenfallende påstander og retten avgjør saken ved en dom, hvor det fastsettes samvær under offentlig tilsyn.
3. I utkastet til endring av forskriften foreslås en ny bestemmelse som gjelder domstolene. NKF kan for det første ikke se at hjemmelsbestemmelsen for forskriften i utkastet § 43 a i.f. åpner for at departementet i forskrift kan pålegge domstolene noe som helst. For det annet kan NKF ikke se at det er noe behov for å blande domstolene inn i tilsynspersonens rapporteringsplikt.

Med vennlig hilsen

Torild Skard, leder
toriskar@online.no